

L'ofici de llevadora

Text: **Rosa M. Masana Ribas, infermera**

Abans de l'any 1965 gairebé totes les parteres infantaven els seus nadons a domicili ajudades per la llevadora, i s'aconseguia establir una relació humana molt propera, però poc a poc el costum va ser d'anar a llevar les criatures a l'hospital i actualment algunes mares volen tornar a tenir els infants a casa.

A partir de l'any 1953 les llevadores havien de tenir prèviament els estudis d'Ajudant Tècnic Sanitari (ATS), actual Diplomats Universitaris en Infermeria (DUI), per això parlem d'infermeres i llevadores. En aquesta ocasió citem només el nom d'algunes professionals i els anys en què les hem trobat esmentades, i que hem trobat gràcies als fons documentals de l'Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany, i també adjuntem l'entrevista a la llevadora M. del Collell Roura.

06

Llevadores i infermeres del Pla de l'Estany

Carme Funtané Tajà (1894), Josefina Casas Martí (1900), Maria Montsalvatge Duran (1910), Manuela Rigola Torres (1910), M. Teresa Boadella Roca (1923), Maria Coromines Collell (1926), Caritat Gratacòs Funtané (1929), Rosa Noguera Busquets (1930), Dolors Font Payet (1946), Maria del Collell Roura, Mercè Bartolí Oriol (1965), Carme Rius Simón (1965), Montserrat Frigolé Vila (1971), Francisca Font (1971) i Carme Jou (1971).

Maria del Collell a l'actualitat.
Autora: Rosa M. Masana

Senyora Maria del Collell, és banyolina?

Bé, de la comarca del Pla de l'Estany. Vaig néixer a Sant Miquel de Campmajor el dia 13 de gener de l'any 1930 i era la segona de vuit germans; el gran va morir, per tant es pot dir que sóc la gran de la família.

De petita, a on va estudiar?

A l'acadèmia Abad Bonito de Banyoles, i mentrestant vivia a casa d'uns amics nostres, a can Quim del Vi de Banyoles. Després vaig acabar de fer els estudis a l'Institut de Girona.

Què la va influenciar per voler estudiar infermeria i obstetrícia? No ho sé, m'agradava. Fer d'infermera, no; però de llevadora, sí. Però primer va haver d'estudiar infermeria o practicant, veritat?

Sí, vaig fer les dues especialitats a l'Hospital Clínic de Barcelona. Sempre érem les estudiants les encarregades de vestir els nadons. Teníem moltes ganes de jugar i de tant en tant en fèiem alguna. Durant aquest temps d'estudi, estava allotjada a casa d'uns parents que vivien a Barcelona.

Entrevista a la llevadora Maria del Collell Roura Bustins

I en acabar la carrera, què va fer ?

Vaig anar a treballar a Mieres. He recorregut totes aquestes muntanyes a peu; era dur perquè les cases estaven molt disseminades. M'han passat moltes coses que ara potser no les recordo amb detall. A Golany vaig atendre un part d'una família amb pocs recursos. Els vaig demanar aigua per rentar-me les mans i per a l'higiene de la partera, però no en tenien: em van dir que necessitaven un matxo proveït d'ubardes (alforges) per anar a buscar-la perquè la treien lluny de casa seva. A més, només tenien una olla, on encara hi havia farro de l'hora dinar. En una ocasió, sense adonar-me'n, em va seguir un guàrdia civil, i quan vaig arribar a casa de la partera, sento al meu darrera una veu que diu: "Alto, ¿quié n vive aquí? Soy el teniente de la Guardia Civil". Em vaig espantar en veure'l amb aquella capa tant fosca que portava.

I per què ho va fer?

No ho sé, potser per controlar o per protegir-me.

Després es va casar ?

Sí, va ser l'any 1953, amb Joan Nadal Puig, tractant de bestiar, i vàrem tenir dos fills, la Rosa i en Josep. En principi, vivíem al davant de l'església romànica de Sant Antoni, que és del segle XII, i més endavant vàrem anar a viure on som ara, aquí mateix a Cornellà. Passat un temps, em van oferir la plaça de Cornellà del Terri i pobles adherits a aquest partit sanitari. Com t'he dit, he caminat molt, i a més els camins en aquell temps eren quasi intransitables, només es podia anar a les cases a peu. Havia anat als pobles de Falgons, Golany, la Mota, Pujals, Vilamarí, Mieres o Palol de Revardit. Algunes vegades, els familiars m'havien vingut a buscar amb carro.

Anaven bé els parts?

Això sí, tots anaven molt bé. En aquest sentit puc dir que estic contenta.

També anava a acompanyar el nadó a batejar?

Sí, era el costum de l'època. Les criatures les vestien amb roba de moltes puntes.

Sempre ha treballat a Cornellà?

No, també he treballat a la clínica Bofill i a la clínica Aliança amb el doctor Sabrià. Amb ell vaig estar-hi molt bé. Recordo que una vegada junt amb el doctor Juncà vàrem fer un part a domicili i sense llum, perquè s'havien fos els ploms.

Va ser conductura?

Sí, primerament em vaig comprar una Lambretta. Amb aquesta moto recordo que hi portava al davant la meua filla Rosa que només treia el caparró per sobre el manillar, i feia tant fred que quedàvem glaçades. Després em vaig comprar un Citroën 2 cavalls, i això ja va ser una altra cosa. Vaig ser la primera dona d'aquests voltants a conduir.

Recorda alguna cosa curiosa?

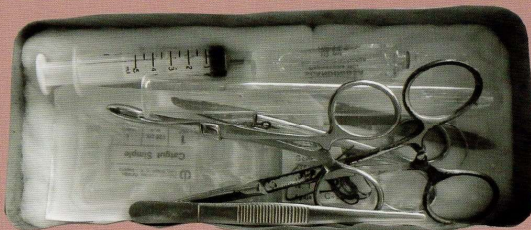
Un dia vaig anar a assistir a la mare d'una família que coneixia i

vivien bastant lluny, vaig veure que encara no estava a punt per néixer la criatura i ella em va oferir de quedar-me a dormir al llit del seu fill, i vaig acceptar. Al cap d'una estona, molt afligida, em va dir que el seu fill feia dos dies que s'havia penjat. L'havien reclamat per anar a fer el servei militar i ell no s'ho havia pres bé, no hi volia anar. Aquest neguit el va capficar massa i el van trobar penjat a la seva habitació. Era l'habitació on havia de dormir i no vaig aclucar els ulls, només veia la cara d'aquell noi que havia conegut; tota la nit la vaig passar asseguda a una punta del llit. En una altra ocasió, en anar a reconèixer una partera, vaig observar que el llit feia bonys i tenia un tacte encarcerat, la causa era que a sota del llençol hi havien posat l'impermeable que utilitzaven per tapar l'euga quan plovia i també el van utilitzar per protegir el llit. Els devia semblar pràctic. Hi havia llevadores no titulades que atenien a les parteres?

Mira, la meua mare es pot dir que va tenir els vuit fills sola; bé, l'ajudava la Quima de la Cànova, encara que ella no havia realitzat cap mena d'estudis.

A on portava el material del part?

Tenia una maleta especial, que ara no sé on para; però aquí tinc part de l'instrumental que utilitzava.

Caixa d'instrumental de M. del Collell Roura. Autora: Rosa M. Masana

Té alguna afició?

No paro mai, sempre tinc a coses a fer. M'agrada molt fer ganxet. També, anys enrere, vaig fer els pregons de la festa major de Cornellà i de Palol de Revardit. Els vaig dir de memòria, sense haver-los escrit abans.

Té mèrit, això. Algú de la seva família ha seguit la seva professió?

En part sí; han estudiat coses relacionades. Tinc una néta infermera i podòloga i un nét que s'ha especialitzat en osteopatia.

Es pot dir que la vena sanitària ha continuat i també que ha influït en alguna infermera.⁽¹⁾ Moltes gràcies, Maria del Collell.

⁽¹⁾ La llevadora Montserrat Garriga m'ha comentat que la motivació per ser llevadora l'hi va despertar Maria del Collell Roura per la forma com atenia les parteres i els nadons.

Si podeu aportar més informació sobre aquest tema, adreceu-vos a rmmasana@gmail.com